

EL GUITARRÓ VALENCIÀ

Josep Vicent Frechina

El guitarró és una guitarra petita característica, però no exclusiva, del País Valencià i parent més o menys llunyà d'una extensa llista de cordàfons semblants: timple (Canàries), guitarrico (Aragó), requinto (Aragó, Múrcia, Castella), cavaquinho (Portugal), ukelele (Hawai), cuatro (Veneçuela), etc.

Es fa servir habitualment a les rondes, tant de València com de les Illes Balears i les terres de l'Ebre, de la qual cosa dona bon testimoni el mateix cançoner:

Tota sa nit vaig de vega
tocant aquest guitarró!
Oh carreret tan alegre
quan jo hi tenia s'amô!¹

Surt desseguida, Cinteta,
surt desseguida al balcó
si no vols que fasse a trossos
les cordes del guitarró².

Està esta nit per a eixir
el guitarró bolander,
qui s'atreixca a pararlo
es deu confesar primer³.

I es tracta, a més, d'un instrument popular, menystingut històricament per la gent culta. N'és ben eloqüent aquest diàleg extret d'un col·loqui setcentista:

Andreu

Açò és bo! Jo no entenc!
No saps que, sent fadrí jo,
he tocat molt destrament
la guitarra i guitarró?

Pere

No és lo mateix l'ú que l'altre,
que tocar un guitarró
sol saber-ho un remendó
i molts aprenents de sastre⁴.

Hi ha dues classes de guitarró, que es diferencien per l'extensió dels batedors: el guitarró *mascle*, de 17 trasts, i el *femella* que oscil·la entre 9 i 12 trasts. Ambdós, però, consten de cinc cordes amb l'afinació, començant per la prima, fa#, do#, la, mi[8^a], si[8^a], per al guitarró *mascle* –i mig to més baix si s'acompanya cant d'estil– i la, mi, do, sol[8^a], re[8^a] per al guitarró

femella. Jordi Reig ha apuntat com a hipòtesi personal que *mascle* i *femella* deriven d'instruments diferents: el primer provindria de la *vihuela* i el segon de la guitarra antiga, però no hi ha aportat cap argument definitiu.

El guitarró, a diferència d'altres instruments semblants –com ara el timple–, no es toca puntejant sinó amb un rascat molt peculiar. Per això, malgrat les seues modestes dimensions, no és estrany veure'l comandant les rondalles de corda: els requints i contrapunts sobre la prima emergeixen per damunt del so de les guitarres i anuncien als músics els canvis d'acord, cosa indispensable quan predomina l'improvissació del solista com ocorre al cant d'estil

NOTES

1. AMADES, *Cançoner*, 4482.
2. MOREIRA, J. *Del Folklore Tortosí*, Tortosa: 1934, 432.
3. MARTÍNEZ I MARTÍNEZ, F. *Coses de la meua terra*, vol III, València: 1947, p. 169.
4. Col·loqui nou de l'any 1729, anotat per Fra Tomàs Güell, *Relación de las Fiestas del quinto Centenario de la Conquista de Valencia en el año 1738...1755*. Biblioteca Universitaria: Ms. 12. Anotació núm. 230, pp. 188–202. Citat per RICARD BLASCO, *La insolent sàtira antiga*, Xàtiva: Ajuntament 1985, p. 115.

LLIBRES
LLIBRES
LLIBRES
LLIBRES

gaudi
galera12
tel. 340 530
reus

LLIBRES

Llibreria

Gaudí

carrer de la Galera, 12
43201 REUS

Tel. i fax: 977 340 530

llibgaudi@readysoft.es

71

INSTRUMENTS

Guitarró femella (sense la quinta corda). De M. T. Oller i E. Martí, Panoràmica de la música y la danza tradicional valenciana. València, U.P.V., 1998